

**HORSENS-
HAMMER
ÅRBOG
1999**

VODSKOV SOGN

Vodskov kirke 90 års jubilæum!
Fest i kirken 6. juni !

En jubilæumshistorie fortalt af et gammelt træ

Nu er jeg et gammelt træ. Og stort. Dengang var jeg lille. Da kirken blev bygget. Men årene går. Tiden flyver afsted. Lissom slikpapir og bøgeblade. Og jeg blev dejlig stor, åbenbart for stor efter deres mening. De syntes efterhånden jeg var blevet så kæphøj, at man kunne se for lidt af kirken. Så blev jeg kappet lidt af. Kirken ligger jo på Tidselbakken for at blive set. Hver dag hvid op ad den mørke skov. Hver aften med lys på.

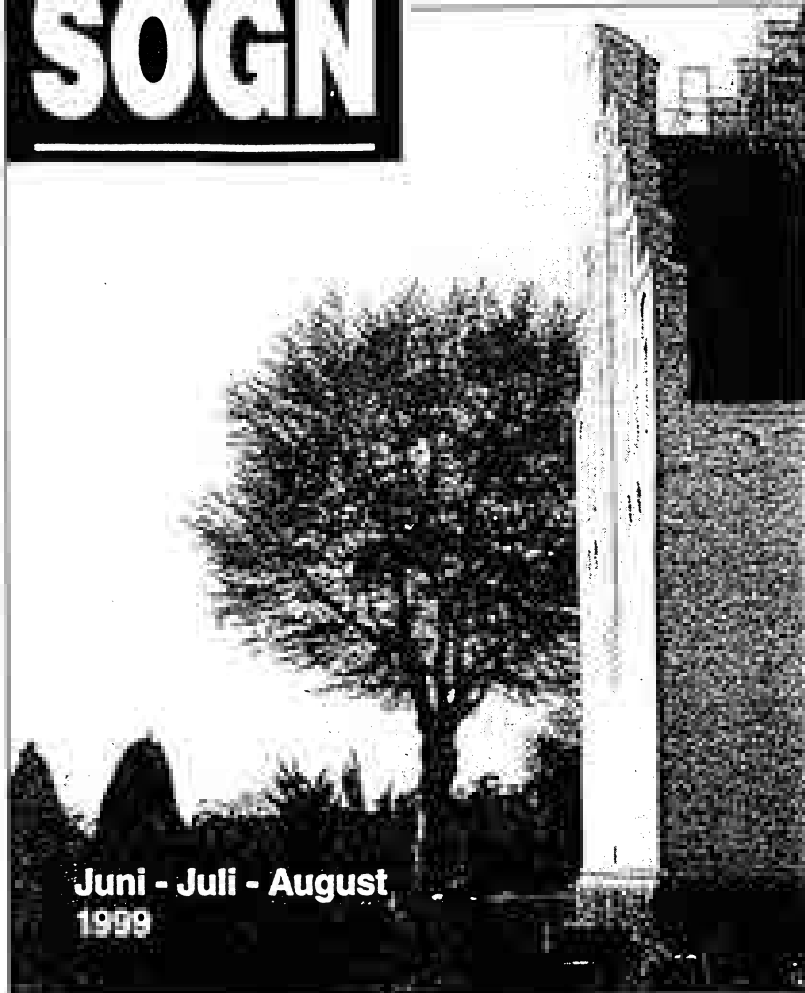
Men træer er nu også vigtige. Gud plantede de første: Livets træ og træet til kundskab om godt og ondt. Og alle de træer, som Adam og Eva spiste af. Man blir hvad man spiser, har jeg hørt.

Og det spisen er blevet ved. Herinde i kirken spiser de stadig. Jesu Kristi legeme og blod. Det ser nu ud som brød og vin. Men så kommer de ud og smiler og hilser på hinanden, og i gamle dage sagde de: "Til lykke og velsignelse !" Det kan jeg da huske.

Det første jeg kan huske, var kirkegården selv. Kirken var endnu ikke færdig. Rudolf Petersen var den første, der blev begravet. Hans grav er slettet forlængst. Men ovre i "Museet" med de gamle gravsten kan jeg se det hvide kors endnu. Det lyser om aftenen i tusmørket.

Folk vil gerne have de døde om sig. Der var én, der døde lidt for tidlig til at blive begravet her. Han blev så begravet på Hammer kirkegård, for kirkegården her blev indviet. Men så måtte hans sønner have ham hjem til Vodskov senere. En mørk aften tog de op til Hammer og gravede ham op. De læssede ham på deres arbejdsvogn. Dengang havde vognene ikke gummihjul som nu. Det var gamle stive vogne. Og så trillede de ned gennem bakkerne og gravede ham ned her midt om natten. Ovre ved den vestre mur. Den nat fik jeg ikke lukket et øje. De puklede, for at få det overstået inden dagen brød frem.

Ellers er der såmænd helt hyggeligt her hvor jeg står. Folk går frem og tilbage under mig. Om morgenen kommer de for at låse op, og så begynder arbejdet på kirkegården. Den er pæn. Selvom gravene er blevet anderledes, medens jeg har stået her. I forstningen ku' der være ge-

Juni - Juli - August
1999

Jubilæums Program søndag den 6. juni

Festgudstjeneste kl. 10

Pastor Mogens Jensen, nu Grindsted, prædiker.
Pastor Kristian Bork Sørensen, nu Århus, for alteret.
Julianne McMillan: Religios'dans over bibelsk tekst.
Orla Juul-Pedersen, trompet. Vodskov-koret. Ole Ervolder m.fl.
Rytmegruppe. Organist Henrik Winther Larsen og kirkens præster:
Lisbeth Michelsen og Erik Boye.

Folkefest udenfor sognegården

Spillemandsmusik v/Heine Andresen m.fl., Fællesspisning fra grillen:
Lam, gris, pølser, brød og salat: 25 kr for voksne, gratis for børn.
Drikkevarer kan købes. Kaffe og fødselsdags-lagkage

Udstilling i Sognegården: "Levende sten"

om Vodskov kirke og det frivillige kirkelige arbejde i konfirmandstuen.

Jubilæet slutter kl. 14.

Vodskov menighedsråd.

Bodstov Kirkes Indvielse.

Stor og stilfuld og sinnende hoid ligger den nye Bodstov Kirke oppe ved Foden af Hammer Bakker. Midt i det magtfulde Landskab ligger Kirken i en smuk Ro; den eneste Hellig, som findes i Nærheden, er distret Hjult af Krat og Granplantninger.

Saa Landskabsbilledet har saa den en Delighed, og endnu færre er præget af en saa harmonisk Sløthed, som denne er det baade i sit Ydre og sit Indre. Forud var det gaaet Graaagaa om, at det her var skabt noget langt ud over det almindelige, og blandt de ca. 600 Mennesker, som i Gaar havde indfundet sig for at overvære den højtidelige Indvielse, saas da ogsaa et stort Antal tilreisende — Aalborgeniere og Sundboer.

Lidt over Kl. 1 traadte den geistlige Brocksion ind i Kirken. Som en Slags Fortroede kom tre Ministre, Kultusminister Enevold Sørensen, Trassiminister Jensen-Sapderup og den civilstandte Finansminister Brun samt Kontorchef Damkier fra Kultusministeriet. I Spidsen for den egentlige Brocksion gik kom. Stiftsamtmand Cyholm og Bisshop Wøller. Efter disse fulgte Sagfører Olesen fra Korresundby, der er Kirken's virkelige Byggherre, og derefter Menighedsrådet og de sidste Præster. Allerfjæst fremmede Menigheden ind og fulgte baade Ridtergang og Vaabenmarsch.

Bisshop Wøller talte først. Han nævnte, at det kunde tænkes baade det ene og det andet Motiv til, at en Mand gik den og byggede en Kirke; men det inuvalgte Motiv var, om man selv andet Steds havde søgt Glæde ved at besøge Gud's Hus og nu søgte Trang til ogsaa at have andre samme Glæde. Men at bygge et Hus var ikke nok. Naar det stod tomt, naar man manglede de levende Stene, hvoraf Kristus skulde bygge sin Kirke, var intet opnået.

Efter at Bisshopen havde indvielse, traadte Pastor Jensen fra Sorø ind og paa Bræddestolen og tog for første Gang Ordet som denne Kirkes Præst. Han gik ud fra Kristus Tid til Niddermæd paa Hønen i Frederiksborg som Høns

om Niddermædigheden af at gemmed ved Land og Vand. Der i Nordens Midte stod Todsfonten som et Rent Symbol. Ved Daaben, ved Livet i Kristus, fødes vi naane. Der er alle nok at tro, at det Bibelen fortæller om Kristus, er rigtig nok; man maa føle Trang til en Frelser, Længsel efter at blive renset.

I sin Afslutningsorden bad Pastoren for en heldig Løsning af Forbættelsen, saa der vil komme Fred i Landet, og han takkede alle, der havde været med til at rejste Kirken. En jærkelig Tak rettede han til Sagfører Olesen for dennes store Omærgelse, Tid og Arbejde.

Kirken's Arkitekt, der var til Stede, er Hr. Jensen-Klint, København. Det er maaske en Lulle for Arkitekt Jensen-Klint, frem Bisk. Wøller sig, at han har været med til paa egen Haand og erhvervet sig alle de Kunststøber, han har i Arkitektens værdifulde og fine Kunst, og først er begyndt at arbejde praktisk som ældre Mand. Han havde som Ingeniør og siden som Kunstmaaler søgt sig i at resonnerer over og at se paa Bygningen, før han selv vil bygge; og da beoavde han sin oprindelige Jagttagelse som Ingeniør og som Maler, og sin store Respekt for Overleveringen. Derfor er det noget videnskabeligt i Klint's Beredvillighed som Kunstner. Og han har aldrig fulgt den Regel, kun at bruge Motiver, han kendte fra Virkeligheden og, man kan tilføje, hvis Virkelighed og var i Stand til at kontrollere.

Ogsaa Bodstov Kirke er et Eksempel paa Klint's Tone til at skabe interessante og sammenhængende Lærde, samtidig med at de søger nøjagtig til Bygningens Del; navnlig er hans Brugs af de lange Taglinjer karakteristisk. Og tillige hans Tone til at samle mange indordnede Detaljer i Fladen og give denne et sikkert Udtryk. Virkeligheden af Klint's fine Behandling af Ornament i Fladen er læst fra den brede Gavl paa Hønen i Frederiksborg som Høns

ham. Den samme Tone i Kompositionen gælder man i de to Bøer paa Kirken i Bodstov, Renaissancesavlen paa Nord-siden og de gotiske Motiver i den tilvarende Gavl. Arkitekten har overbevædt i hele Kirken holdt sig til den typiske romantiske Grundform, men han har varieret Enkelthederne frit. Ogsaa Støttestadene viser det monumentale Princip: den faste, ensartede Følelse og de bevægelige Underformer i stadig Variation.

Arkitekten har gennemarbejdet Bygningen til de mindste Enkeltheder og han har givet Tegning til den monumentale Døbefont, til den fyrværkede Dørfuge og til Altertaalen. Denne er et enkelt, men meget smukt Træskærarbejde, der forestiller Binslv og Truelser. Den vil senere blive delvis færdig, og i Korbuens vil Mesteren Joachim Stovgaard i Løbet af Sommeren udføre et Freskomaleri. Ogsaa Orglet — der har kostet 5000 Kr. — har Arkitekten faaet smukt anbragt.

Rundt om Kirkegaarden løber en tegltalet Mur, der ikke er langt fra at være det lønneste og originaleste af det hele.

Hele hele Kirken har kostet, lader sig endnu ikke beregne. Staten har givet 25,000 Kr., og Sagfører Olesen's Bidrag kan ikke anføres til under 50,000 Kr.

Foruden Arkitekten har de medvirkende Haandværkere gjort et smukt Arbejde. Selv Ifte-Jagmand lægger jaaledes Mærke til det smukke Træarbejde i Hølvængene, der ikke er beklaget med det Ralfpuds, men hvori man kan se de enkelte Sten. Men herfor tilkommer Mønstremestrene Cordes. Mønstrearbejdet er udført af Brandinspektør Jensen, Korresundby, — Trapperne dog af Mønstremester Færch — Sneklæderarbejdet af C. Worch, Kobberarbejdet af Bindslev, Malerarbejdet af Grøndahl og Strømhøyer, arbejdet af Willefrance. Fortjenesten for Altertaalen tilkommer Billedskærer Jahn

Demningens Mærke til, Gril beres til Medbestyrer og læses ved Hvirrens Side, føres ind i Hjertet, se den, der har sin heretlige Blods de et usaa ant, det er et Strid frem over og i alle værkelige Krænde. Naar maa det protesteres berimod.

Det næste Strid er, at Apud beredtes og bliver Mandens Stinde.

I sidste Nummer af Verdens Gang.

Derfor Hjertens ubestredte Mærke til jeg — af gammel Respekt for hans Navn — indskrænke mig til et kort Protest. Skulde jeg blive nødt til at komme nærmere ind paa Sagen vilde det kun have den selv.

Derfor kun dette: "Mærke Mærke" udsom paa Albet Landens Førelag i München, fordi det Førelag har kontraktmæssig Ret til al mine Arbejder paa tysk. — Ikke af mig anden Grund. Jeg har ikke me saa meget som den dyreste Tanke tænkt at give den den Adresse, som Hjertion nu, foreledet af personlige Forhol og tilfældige Begivenheder, vil paa tvinge den.

6061 9/2 STB

Horsens-Hammer Idrætsforenings historie

fra stiftelsesåret 1936

Artiklen er skrevet af Jens A. Jensen, der har skrevet i flere af vores årbøger, bl.a. om Arbejderbevægelsen i Horsens-Hammer-området.

Efter en stille periode omkring idræt i Horsens-Hammer området fra 1932-36 var der opstået et fornyet behov for idræt. På dette tidspunkt var der Vodskov Folkedanserforening og en nystartet ungdomsforening "Dannevang", som var udviklet af fødselsdagsfester, eller inviteret danseaftener på Langholt Hotel, noget virkeligt andet formål var der ikke.

Når jeg nævner 1932 er det fordi, at dette år opløstes Boldklubben Sparta Langholt, en meget stærk fodboldklub efter tidens forhold som landsbyhold, mange drenge fik deres første fodboldlærdom og oplevelse der. De to foreninger blev opløst, og på en stiftende generalforsamling vedtoges en formålsparagraf, at al slags idræt kunne optages i denne nye forening, og som en begyndelse en satsning på gymnastik og fodbold.

Det var små forhold for gymnastik. Træningslokalet var på Vodskov Hotel i salen, i Langholt var forholdene umulige, da salen dengang faktisk bestod af det, der i dag benyttes som toilet og garderobe. Den senere udbygning med nuværende sal gjorde faciliteterne fortrinlige både til træning og opvisningsbrug. Så til trods for, at der var store begyndervanskeligheder udviklede gymnastikafdelingen sig med op til 150 aktive medlemmer, og ved de årlige opvisninger i Langholt og Vodskov, var det kun dame- og herreholdene, der var gengangere. Børne- og juniorholdene gav kun opvisning i de respektive træningsbyer af hensyn til plads.

Fodboldafdelingen var afhængig af træningsplads, og da de økonomiske midler var ret begrænset for en nystartet forening, der kun fik medlemskontingent og så overskuddet fra de månedlige baller på skift i de to byer, kunne det tit give økonomiske vanskeligheder.

Kommunen var velvillig over for anlæg, hvorimod drift var foreningens domæne. Der blev fra Nymark købt et ret ujævnt areal, og da der på dette tidspunkt var ret stor arbejdsløshed blev etableringen af den første bane udført som kommunal beskæftigelsesforanstaltning med skovl, bør og trilleplanker udlånt fra kommunens grusgrav. Klubhus blev bygget, kommunen gav materialerne, opførelsen var med frivillig arbejdskraft. Der var mange venner, også blandt unge håndværkere. Huset var i første omgang ret rummeligt efter datidens forhold: to nogenlunde store omklædningsrum, et redskabsrum til kridt og kridtmaskine, ingen toiletter, men brønd med vandpumpe.

Huset blev senere ombygget til mere nutidige forhold med bruser og frostsikre toiletter. Ombygningen var også med frivillig arbejdskraft. Vi opførte os som proletarer i de tre år som det varede med græstæppet at gro til på den nyanlagte bane, som senere viste sig at være en meget sund bane - altid spilleklar - uanset vejr og vind, godt afskærmet med læ og god bund til at opsuge længere vådperioder.

Vores træningsbane i de første år, var på et areal ved fagforeningsbygningen ind mod det nuværende Attruphøj. Vores stævner blev holdt på græsmarker, som man skønnede egnet, dels fra Nymark eller Storgård i Langholt.

Jeg husker min første fodboldkamp som seniorspiller, vi var indbudt med to hold til Ørsø. Vi skulle mødes i Vodskov, der hvor Sparekassen Nordjylland ligger på Vodskovvej. Der var dengang en hestehandel, og staldkarlen var den første kasserer i H.H.I.

Der blev betalt et års kontingent og vi fik udleveret vores spilletrøje, foreningens nationaldragt, blå med hvide kraver, den samme farve trøje som Sparta benyttede indtil 1932. Vi har også haft andre trøjer, specielt omkring 1940-45, blå skjorter og senere rødstribede trøjer. Kampene blev afviklet, som vi var vant til, på en græsmark, hvor køerne havde græsset dagen før. Jeg spillede på andenholdet, men må have udmærket mig, for jeg skulle flyttes op på førsteholdet.

De næste 15 år udviklede foreningen sig positivt på alle områder. Med fodboldafdelingen blev vi indmeldt i Østvendsselsk turnering, der omfattede de omliggende byer fra Hou til Tylstrup. Senere, da økonomien blev stærkere, blev vi indmeldt i J.B.U., der dengang var inddelt i B- og A serier og bedre klubber i området i mellemrækken.

Højere serier som mesterrækken kunne landsbyerne ikke nå. Vi blev tilmeldt amtskredsen og udvirkede der, at man påbegyndte afholdelse af Amtsgymnastikstævner, som senere udviklede sig til at amtskredsen fik elite dame- og herrehold, der repræsenterede amtet ved landsstævner. Ideen fik vi, fordi vi i flere sæsoner til herre- og damegymnastik havde træner fra Try og han udvirkede, at vi i to år var med ved Hjørring Amts gymnastikstævner.

Efter 1945 blev også Amtskredsens sommerstævner placeret på sportspladsen, der var jo plads til en fodboldbane og tre håndboldbaner med lidt god vilje. Stedet var ideelt til folkefest og stævner, og med sommerrestauranten Skytteplantagen som spisested og dansegulv, var det i en årrække en god indtægtskilde for Amtskredsen. Lokalforeningens økonomi skulle jo også hænge sammen, der var jo ikke noget der hed kommunal støtte til driften, så det var udelukkende bestyrelsens opfindsomhed, sammen med det årlige kontingent, der fremskaffede de nødvendige midler. Udover de månedlige fester, skiftevis på de to hoteller, kan nævnes koncert med Kaj Julian på Langholt hotel, hvor salen ikke kunne rumme dem, der ønskede at overvære den. Musiske amatørkonkurrencer, dilettantforestillinger af stykker der var skrevet af lokal forfatter, som regel.

Foreningens første pokal blev vundet på et fodboldstævne i Gandrup 1937, et lille sølvbæger på en fem til seks cm i højden, en stor sensation. Den er endnu placeret i klubhuset. Der skulle ret hurtigt ske en stigende strøm af sølvtøj til foreningen. Håndbold kom ind som den tredje idrætsgren, og stærke damehold blev storleverandører til foreningens pokalskab. De aktive kom fra hele Horsens-Hammer området til efter krigsårene, da Grindsted skilte sig ud og dannede en håndboldklub der. De blev langsomt stærkere end håndboldafdelingen i H.H.I., som efterhånden helt ophørte med at fungere. Vodskov har senere skilt sig ud og dannet en ny forening, men det er en anden historie.

Udvikling, bortset fra krigsperioden, har kendetegnet den periode jeg har omtalt, og store fremskridt, som man slet ikke har kunnet forestille sig. Skoleloven af 1937 har betydet store landvindinger for idræt, undervisning og kultur, men nåede ikke ud i alle krogene før krigen stoppede al planlægning og gennemførelse af lovens be-

stemmelser. Enkelte nabokommuner nåede udbygningen efter loven. Horsens-Hammer kommune nåede ikke med. Jeg er ikke klar over, om der i det hele taget var taget skridt til en planlægning, men som det tidligere er blevet sagt, det er ikke så skidt, uden at det er godt for noget.

I 1950 gik planlægningen i gang omkring udbygning af kommunens skoler og efteråret 1952 begyndte man opførelse af gymnastiksal med sammenhængende sløjdløkke og 1953 udvidedes skolebygningen med første sal med skolekøkken og ekstra klasseværelser, samtidig blev skolebygningen fra 1903 restaureret og skalmuret. Vores skole blev etableret med centralvarme, i modsætning til dem, der blev udbygget før krigen, de var alle opvarmet ved kakkelovn.

I Vodskov blev udvidelsen til årgangsdelt skole også påbegyndt og første udbygning færdig 1955.

Nu var faciliteterne til gymnastik i orden, men det var som om de bedre forhold svækkede interessen for seniorgymnastik og den var i synlig tilbagegang. Årsagen kan jo altid diskuteres, men i takt med at tiderne skifter fik interesserne nye retninger. Badmintonspillet var nyt, og denne form for idræt vandt også indpas her i kommunen, og der blev stiftet foreninger i Langholt og Vodskov. De blev mærkværdigvis på et tidspunkt sammenlagt, formentlig for at fremprovokere nogle stærkere hold. Min opfattelse er, at det ikke lykkedes fuldtud, hvorefter fusionen opløstes. Langholtdelen vendte tilbage til oprindelsesnavnet Langholt Badmintonklub, træningslokaler i nyopført Langholt Hal. Nye tider, nye tiltag, i det femte årti summede det med nye ideer i idrættens verden. Den første idrætshal så dagens lys i Aalborg, Aalborg Amtskreds byggede idrætshal på Østre Alle, foreninger, der var tilsluttet Aalborg Amtskreds, gav deres bidrag til opførelsen og indendørs håndboldtræning begyndte i amtet.

Langholt 1994, Jens A. Jensen

Lokalhistoriske Kalendere

Denne skildring er skrevet af Poul Andersen, der er lærer ved Vodskov skole

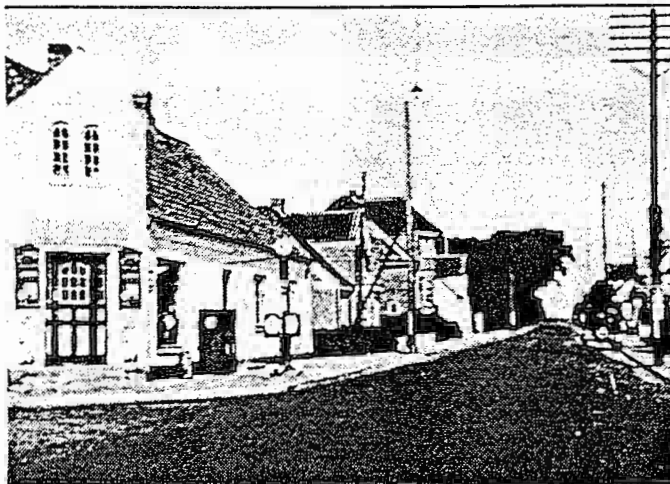
Hst.

I perioden 1993-99 har 10. årg. på Vodskov skole produceret en kalender til salg i lokalområdet.

Formålet har dels været at forøge elevernes indsigt i og forståelse for lokalsamfundets udvikling og historie, dels at skabe et grundlag for en eventuel senere fordybelse i de muligheder, et lokalt engagement bevirker for den enkeltes personlige udvikling.

Kalenderne har spændt over en lang række emner, som eleverne har valgt inden for de enkelte år, men som en hovedregel har vi besluttet, at kvaliteten skal være på et fagligt niveau, der giver folk interesse/lyst til at læse/bruge den - ikke alene som kalender...

Tiden og erfaringen har gjort at produktet har udviklet sig i en positiv retning gående på indhold, opsætning, trykning m.m. Dette har set i et tidsmæssigt perspektiv betydet, at kalenderne har bidraget med et ikke uvæsentligt tilskud til den lokalhistorie, der p.t. findes i vores lokalområde.

Krydset på hovedgaden

Krydset på hovedgaden har været byens centrum. Herfra førte veje i alle retninger og til for byen vigtige steder så som skolen, kirken, kroen og stationen.

Bygningerne omkring krydset har ikke forandret sig meget, dog huser de andre end før. Således er det ikke mange år siden købmand Olsens gamle butik blev nedlagt, og byens herreekvipering flyttede ind.

(kalenderuddrag fra marts 1993)

Da den første kalender så dagens lys i 1993, blev den lavet som et eksempel på en "tidens bølge" med at sammensætte gamle og nye fotografier af et givet motiv - i dette tilfælde forskellige bygninger. Man brugte bl.a. sammenstillinger af gl./nye billeder af Vodskov skole, stationsbygningen (Smedepladsen), Vester mølle m.m. I det he-

le taget et repræsentativt udvalg af emner fra Langholt/Vodskov området. Begrænsningen lå naturligvis i det billedmateriale, der var til rådighed fra "gamle dage".

I 1994 var man blevet inspireret af de mange mindesten, der findes i vores sogn. Eleverne undersøgte de forskellige sten og tog billeder af dem. I nogle tilfælde fandtes der tegninger, ellers prøvede eleverne selv at gengive stenenes udseende. Mange af stenene havde en historie, der umiddelbart var ukendt for mange, men som i forbindelse med en nærmere undersøgelse blev knyttet til forskellige personer, foreninger, begivenheder m.m. Resultatet blev et fint og brugbart "katalog" over mindesten i Horsens-Hammer området.

5.maj-stenen.

5.maj-stenen ved Tingvejen i Vodskov er rejst til minde om, at Danmark blev et frit land, efter at det i fem år havde været besat af tyskerne.

I dagene omkring befrielsen kom en lokal modstandsgruppe frem i lyset. Dens arbejde blev nu især at holde vagt ved tyskernes store ammunitionsdepot i Vodskov, for at hindre ulykker, inden de farlige ting blev fjernet og sprængt.

Teksten er skrevet af Sigurd Ersted, der var lærer ved Vodskov skole 1894-1934. Teksten er sammen med et billede af en jublende lærke hugget ind i stenen af billedhugger William Jessen, Gl. Vodskov.

(kalenderblad fra januar 1994)

Året efter indeholdt kalenderen en beskrivelse af forskellige nutidige firmaer. Der blev givet en beskrivelse af firmaets opstartsår, indehaver, produktion m.m. Man havde således en mulighed for at få en større indsigt i byens forretningsliv - stedet var ikke kun et navn..

Heldigvis har langt hovedparten af de anvendte firmaer stadig deres plads i lokalområdetets bybillede.

I 1996 blev der af forskellige årsager ikke fremstillet en kalender. Næste år blev kalenderproduktionen atter opstartet, og det indebar, at man "kastede" sig over et meget interessant, men samtidig besværligt område, nemlig beskrivelse af de kunstnere, der har været knyttet til Hammer Bakker. Kalenderen ændredes bl.a. ved, at tekstdelen indholdsmæssigt blev på et højere fagligt niveau set i et lokalhistorisk perspektiv samtidig med, at tekstmængden til de enkelte måneder blev kraftigt forøget.

Niels Anesen

Niels Anesen blev født i 1896 i Hammer Bakker. Hans barndomshjem blev kaldt "Fredensdal" og lå lidt syd for Uggerhalne. Til det fattige barndomshjem hørte der kun få tønder land. Gennem Niels Anesens liv nåede han at skrive mange bøger, som alle er påvirket af hans hjemstavn. Et par af hans hovedværker hedder "Den store høst" og "En vendelbodreng fortæller 1-3" og heri giver han en skildring af den jævne mands dagligdag. Niels Anesen døde i 1967 og ligger nu begravet på Hammer kirkegård.

"Jeg søgte din Favn, naar Verden mig ret gik imod.
O Dal ! med din Tysthed, din Skønhed velsignede Ro,
du kalder min Tanke, hvorhen Verden end fór,
tilbage til dig, over Lyngvejens bugtende Spor !"
(fra: Anesen, *Poemets magt*).

Niels Anesen.
Fra: Anesen, *Poemets magt*.

Mindet om min Mor tilegnet
Jeg nænner ej at røre denne Jord
hvor du er lagt,
jeg planter aldrig om dit sidste Leje;
men mindes dig i fattige, brudte Blomsters Pragt
og grove Lyng — jeg fandt langs mine Veje.

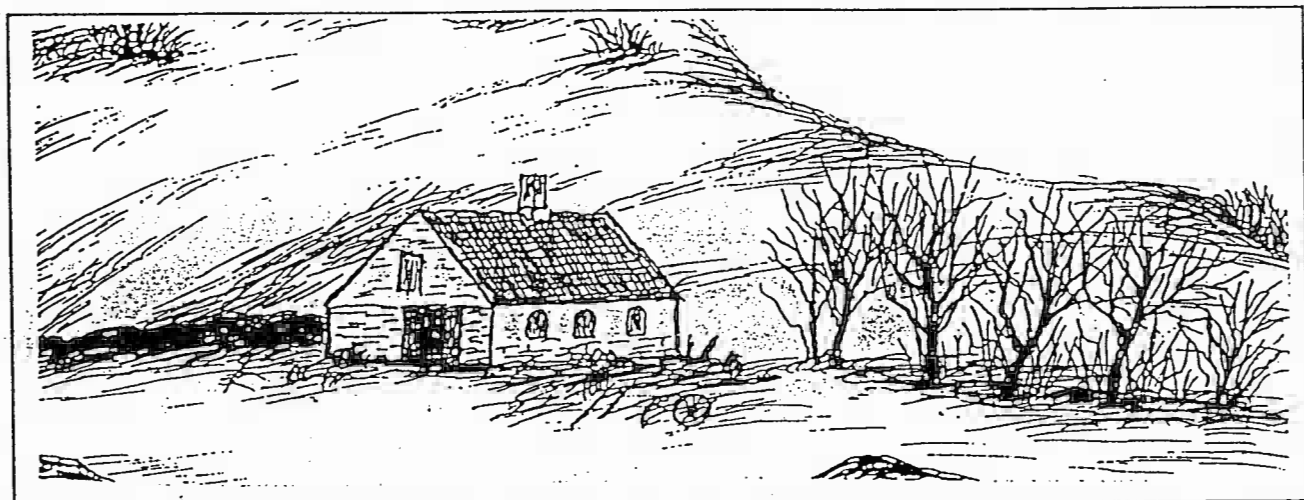
(fra: Anesen, *ved Agerens Ende*)

(kalenderblad fra december 1997)

I 1998 fastholdt man en indholdsmæssig omfangsrig tekstdel samtidig med, at man for første gang kunne anvende billeder taget med et digitalt kamera. Den nye teknik betød, at man ved hjælp af computeren kunne bearbejde de enkelte billeder m.h.t. toning, farvemætning, størrelse m.m.

Ideen med at bruge bygninger i lokalområdet var ny. Man forsøgte at give en historisk forklaring på beliggenhed, ejerforhold o.s.v. En god forbrugervenlig gennemgang af forskellige interessante/anderledes bygninger i Vodskov/Langholt området.

I 1999 blev kalenderen bygget op omkring et emne, der var vanskeligt at arbejde med p.g.a. manglende kildemateriale, men spændende at læse om, nemlig "personligheder" i Hammer Bakker i "gamle dage". Billedmaterialet var udelukkende tegninger af Karl Nielsen (se kalender 1998). Kalenderen fik gennem tekst og tegninger, der gav et nostalgisk præg, et kaleidoskop over tidligere tiders arbejdsfolk, der levede et nøjsomt liv på godt og ondt.

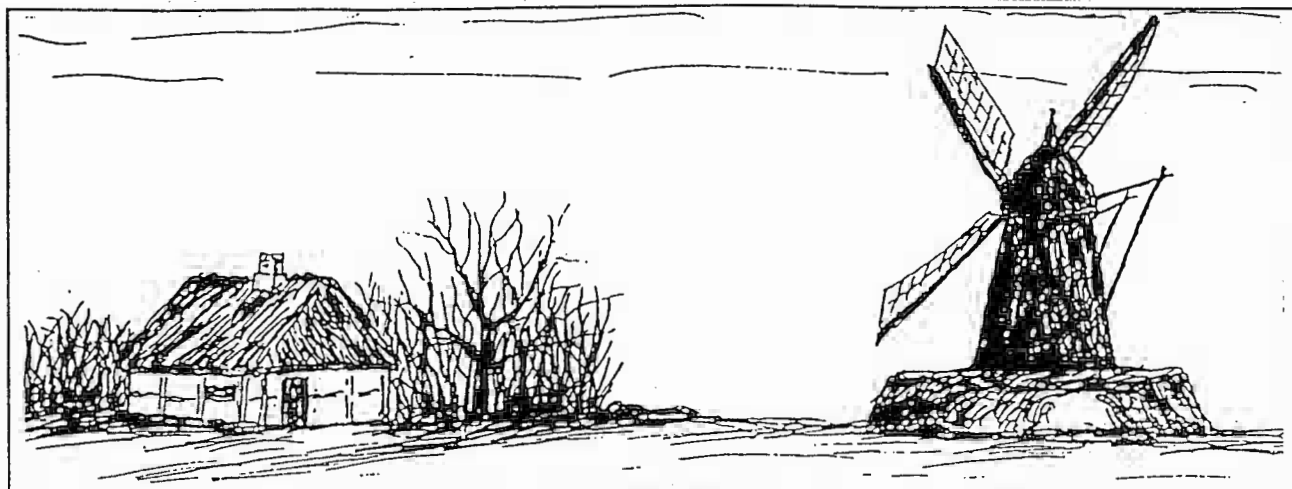
Vild Stine

"Vild Stine" var gift med Poul Madsen. Han boede i Tusborg, som har sit navn efter en tidligere beboer ved navn "Tus Hans". Hun blev født i "Mosesmedens" fattige hjem ved Pebermosen på selve stedet "Mosen". Hendes stamfader hed "Vild Niels" og siges at have haft tilhold ude omkring "Store Vildmose", inden han flyttede til Hammer Bakker – heraf navnet. Hendes bedstemoder var "Vild Else", der boede i "Vildhuset" – Stine selv havde tidligere boet på Brødland. I forbindelse med en brand på "Store Jens Peters" ejendom blev hun uretsmæssigt indsat i Sundby arrest – højst frugtsommelig, men senere løsladt med fuld æresoprejsning. Det viste sig en del år senere, at det var en dreng fra Møgelmose, der havde påsat branden.

(kalenderblad fra december 1999)

På vej mod år 2000, hvor vi oplever årtusindeskiftet med alt, hvad det indebærer af forventninger og bekymringer om fremtiden, bliver temaet "Den gamle Kongevej". Kalenderen vil lade "læseren" følge

fortidens glemte spor fra Langbrokro i syd til Bilidt i nord. Den vil blive opsat med tegninger af Karl Nielsen og tekst fra repræsentative kilder, udvalgt og forarbejdet af 10. årgangs elever i samarbejde med klassens lærere.

Vej Søren

"Vej Søren", som han blev kaldt, boede i Vandsted. Han var kendt for at levere særdeles fint tækkearbejde. Han fik sammen med gartner Peter Holm til opgave at tække møllen ved Brødland, der blev opstillet i 1926 på foranledning af sagfører Anders Olesen. Oprindelig stammer navnet Brødland formentlig fra gamle dage, fordi der i dette område lå en mølle, der malede brødkorn. Den nyopførte mølle havde oprindelig stået i Vrensted (sagførers fødeby). Den blev placeret højt på et åbent stykke for på den måde at live op i landskabet. Arbejdet blev gennemført med stor akkuratess, hvilket bevirkede, at den anvendte lyng blev klargjort og oplagt med nænsom hånd. Det var således en håndværksmæssig flot løsning, der var blevet tilendebragt. Desværre blev "Vej Søren's" arbejde ikke et minde for eftertiden - møllen nedbrændte i 1947.

(kalenderblad fra juni 1999)

Kalenderen vil, i takt med strukturændringer i Aalborg kommune, hvor 10. årgang samles på 5 centre, formentlig blive produceret for sidste gang

Poul Andersen

Fæstere og slægter i Lyngdrup 2

Peder M. Melgård skrev i årbog 1998 om Møllergård. Her skriver han om de andre gårde i Lyngdrup.

Hst.

Ø. Østergård

Gården nævnes som slægtsgård fra 1577 ved Laurids Lauridsen. Hans søn Jens Lauridsen var gift to gange, havde 5 børn i første ægteskab. Anden gang giftede han sig med nabodatteren Zidsel Rasmussen i V. Østergård. Der blev 3 børn i dette ægteskab. De 5 fra det første havde en arv på 200 rdl., som blev stående i boet, da deres morbrøder havde været deres værge. Zidsel giftede sig igen efter mandens død med Jens Thomsen fra Horsens. Det var nu blevet 1673, hvor deres søn, som hed Jens, fortsatte på gården. Hans kone var Ane Andersdatter fra Vesterladen. Efter dem fortsatte sønnen Anders, som 1704 giftede sig med Maren Thomasdatter fra Vestergård. Det blev så deres datter, der havde giftet sig med Søren Christensen fra Holtegård i Try. Han og Birgitte havde 9 børn. Søren havde forinden sin død overdraget fæstet til søsterdatterens mand. En datter af Søren og Birgitte, som også hed Birgitte, giftede sig 1810 med Markus Markerprang, han var søn af pastor Clemens Funch, Agersborg. Da konen døde giftede han sig med gårdens tjenestepige, Ane Jensdatter fra Gjøl. Markus flyttede gården ud på Bøgebaks Agre. Der var på det tidspunkt en ret stor besætning, 34 køer, 10 heste, 30 får og nogle svin og høns. Han fik købt gården fri fra Langholt 1851. Markus Lyngdrup, som han blev kaldt, følte sig som en oplyst mand, han var jo præstesøn, han var noget drilagtig. Markus havde 5 børn med Birgitte, og datteren Birgitte med Ane Jensdatter. Kort efter han havde købt gården, solgte han den til Peder Martinus Nielsen, Hvoruptorp. De flyttede til Engholm, hvor hustruen havde familie. Efter Markus død giftede Ane sig med Lars Peder Larsen fra Sognegården i Vodskov, han blev kaldt Konglaspeter, var broder til Peder Chr. Larsen i Møllergård. Den nye ejer af gården, Pje Matine, som han blev kaldt, havde den til 1864, hvor Adolf Frederik Renholt købte gården. Derefter kom den sidste ejer, Mads Peter Sørensen fra Tylstrup Østergård. Mads Peter var en rigtig lun Vendelbo, han havde altid en historie parat. Han havde en morgen haft ærinde i Vestergård hos Laurids Pedersen. Klokkeren var 5, Laurids syntes han var lidt tidligt ude, men Mads svarede bare "det var meningen, a vil ha vat her i morres". Gården

brændte i 1888, og blev ikke bygget op igen. Han blev ved brandforhøret mistænkt for at have hjulpet lidt til. De havde opdaget, der havde været en flagermuslygte i laden, den kunne have været for nær ved halmen. Det ville Mads ikke godtage, han mente "de va i kat, djer hae sloen gnister mæ yvnene, så der va goen ild". Han hentydede til, branddirektøren hed Salikat. Hvordan det endte melder historien ikke om. Jorden blev stykket ud til naboerne.

Peder M. Melgaard

V. Østergård

Gården er fra 1806 benævnet som en halvgård, de to gårde lå meget tæt sammen, hvor den nuværende gård ligger. Den var, som alle andre gårde, fæstegård under godset. De første fæstere man kender var Rasmus Nielsen, gift med Birgitte Jensdatter. Sønnen Thomas kom efter dem, hans kone hed Johanne Christensdatter. Thomas overlevede konen og giftede sig så med Maren Jensdatter. Så var det Maren, der holdt længst, hun giftede sig så med Simon Pedersen fra Striben. Det blev så sønnen fra dette ægteskab Peter, der overtog og drev den til sin død 1708. Han fik også to ægteskaber, sidst med Ane Olufsdatter. Næste blev svigersønnen Lars Larsen, men så var det slut med familieskabet, de rejste fra egnen. Så kom Anders Jensen til gården. Han var søn af Jens Lauridtsen i Elleren i Stae, han blev gift 1711 med Mette Christensdatter fra Holtegård i Try, men blev gift anden gang 1731 med nabodatteren Ane Marchusdatter. En datter fra første ægteskab Maren, blev så gift med Jens Andersen fra Vestergård. Deres søn fik så Østergård, hans kone var Ane Larsdatter, datter af Lars Bertelsen Krog, Gandrupgård. Jens Andersen blev en velhavende mand, han blev kaldt: Den rige Jens Lyngdrup. Men trods rigdom levede familien meget spartansk. Hans far's første kone var jo fra Holtegård, og da den blev til salg, kunne han tænke sig at købe den. Han tog derhen, som han gik og stod, i de gamle pjalter, tog et par mand med i vognen med pengeskabet. Da han kom til gården, ville han have hestene på stald, men det blev nægtet. Godsejer Halling Dronninglund, som ejede gården modtog Jens med en skeptisk grimasse, efter som han så ud. Da Jens spurgte til prisen, slyngede Halling en fordelagtig pris ud for Jens, som så ikke var sen til at slå til. Jens fik folkene til at hente skrinet, og betalte, og så fik de besked på at sætte hestene ind. Gården kostede 2000 rdl. med 600 i udbetaling til 11.06.1795. Den næste fæster blev Jens Jensen fra Vestergård, hans

mor var den riges søster, hans unge kone var fra Stentinget ved Hjallerup. Deres datter, Inge Marie, blev så gift med Hans Chr. Jensen fra Sudergård. De fik 8 børn, af hvilke Jens Peter Hansen efterfulgte faderen på Østergård i 1850. 1855 købte han så gården fra Langholt. Jens Peter forblev ugift, men hans søskende Lars Peter, Marie og Andreas boede hos ham. De havde 2 søskendebørn fra Ø. Brønderslev, som blev opfødt ved dem, Hansine og Hans Albrechtsen. En broder af søskendeflokken, Anton, blev håndværker i Horsens, han kom til at gå under navnet Bette Anton. 1855 byggede disse søskende villa i Hasseris, hvor de så boede. Samtidig fik søsterbarnet Hans Chr. Albrechtsen Østergård. Hans Albrechtsen blev gift med Maren Kirstine Christensdatter fra Ajstrup. En søn af dem blev købmand i Horsens, hvor forretningen i dag trives ved J.K. Albrechtsen og søn. Søsteren til Hans Albrechtsen, Hansigne, blev gift med Kasper Djernis og overtog Kjællingbro. Gården blev solgt 1918 til Anders Vadsholt, Røstrup til datteren og svigersønnen, Inger og Johannes Badsberg. De unge tog friskt fat på arbejdet med at genoprette gården, der var i en dårlig forfatning, og fik den med tiden i god drift. Det var en dyr tid efter krigen, men der var også gode priser på produkterne, som skulle sælges. De forstod at holde hovedet koldt, og ikke vove sig ud i stor gæld for at få rettet op. Johannes var en flittig og dygtig mand, der skulle ske noget omkring ham. Der skulle ikke spildes tid. Han kunne eksempelvis tage over, når der blev kørt foder hjem til dyrene, da kunne han nå at tømme vognene mens der var midt-dagspause. Der kunne altid findes ud af, hvis det var ved at brænde på. Der var stråtag på staldbygningerne, de var ikke for tætte, de trængte til at blive fornyet. Der var på gårdspladsen, hvor møddingen var, blevet kørt gammelt stråhalm ud, uheldigvis var der kommet noget aske fra køkkenet derud, hvori der var gløder. Der gik ild med et vældigt bål, men selv om gnisterne føg op på taget, kunne det ikke brænde. Johannes gik meget ind for husdyravl, fik en almindelig god kvægbesætning, men svin blev hans store interesse med anerkendt avlsbesætning. Hestene prøvede han også at gøre et stykke arbejde for, for at bevare den jyske hest. Der blev også tid til offentligt arbejde, som sparekasse og sogneråd, især da drengene var ved at vokse op, og kunne tage et nap med derhjemme. Johannes kræfter var ved at slippe op. I 1951 overdrog han gården til Knud, der sammen med Agnete havde gården Heden ved Ulsted. Inger og Johannes byggede villa i Vodskov. Da Knud kom hjem til Østergård, skulle der nyt til. Der var kommet mange nye ting frem efter krigen. Det var for trøls

med de gamle huse, der måtte nye til. Hvis malkebesætningen skulle bevares, måtte den fornyes, der blev rejst en ny stald i stedet med rørmalkeanlæg, spalter og rister til flydende gødning. Nogle år efter fik den gamle lade en tilbygning, Knud var en flittig mand, men ryggen kunne ikke holde til slæbet. Der var ingen af sønnerne, der var interesseret i at fortsætte ved gården. Knud havde fulgt med i, hvad Poul i Vestergård kunne præstere, han fik ham til at forpagte gården med besætning. Knud udbyggede fodermesterhuset og flyttede der over. Helene og Poul flyttede ind i stuehuset indtil de købte Vestergård og moderniserede derovre, og har nu en dejlig beboelse der. Nu har de også købt Østergård. Vi vil ønske Jer tillykke og god vind.

Peder M. Melgaard

Vestergård

Efter Reformationen 1536 var gården, sammen med det store område, kommet under tronen. I 1578 blev de 3 gårde sammen med Langholt købt af rigsadmiral Peder Munk, som i forvejen ejede store områder i Vendsyssel. Egnens gårde var fæstet ud under Langholt. Ældste kendte fæster i Vestergård hed Peder Nielsen fra 1578-1606, hvorefter sønnen Niels Pedersen og Maren Bertelsdatter, hvis far var Bertel Nielsen fra Langholt, deres børn var Peder-Bertel-Ane og Gjøe. Gjøw, der 1677 fortsatte på gården sammen med manden Chr. Thomsen. Så blev det deres datter Maren 1704 sammen med ægtemanden Anders Jensen, han var søn af Jens Thomsen i Østergård og Ane Andersdatter fra Vesterladen. 1757 overtog sønnen fra Østergård, Jens, gården efter faderens død, Jørgen Lauritsen, som moderen havde giftet sig med efter faderens død. Jenses kone Maren, var Anders Jensens datter fra Østergård. Maren overlevede Jens, og giftede sig med Lars Nielsen fra Østerladen. Så kom der fremmede fæstere til gården. Svend Lauersen, der havde været smed i Horsens, hans kone var Maren Christensdatter fra Folstedgård. Der kom igen ny fæster, som var Kresten Larsen fra Gingsholm, søn af Lars Ottesen. Det blev så ham, der købte gården fri fra Langholt 1855. Hans første kone var datter af Markus Marcher i Ø. Østergård. Han overlevede tre koner, den sidste Karen Marie Christensdatter, med hende havde han 6 børn, hun blev forøvrigt kaldt Maren Sjøldenglå. Gården var efterhånden kørt i sæk og blev solgt ved auktion.

Peder Chr. Larsen i Møllergård købte den for 12000 rdl. 1869, overlod den så til sønnen Laurids Pedersen. Hans kone Catrine Oline Jepsedatter, datter af sognefoged Jeppe Peter Frederiksen fra Ajstrupgård. Laurids Pedersen blev en velanskrevet mand på egnen og var en årrække medlem af Aalborg Amtsråd. Var i dagligdagen en mand med fremskridt i. Han var den første her på egnen, der fik installeret vindmølle, som efterhånden blev almindeligt på tagene rundt om på gårdene. Laurids Pedersen tog sammen med broderen, Peder Martinus Pedersen i Møllergård, initiativ til at få opdyrket de store hedearealer på egnen. Der var kommet gode plove frem efter Hedeselskabet var begyndt at opdyrke og plante hederne. Det var et stort arbejde at gå i gang med, der var områder, hvor dyrene ikke har kunne holde bevoksningen nede, hvor der måtte fældes og planeres, inden der kunne pløjes, som iøvrigt foregik med studeforspand, som var den mest sikre trækraft. For at få de lyngsure jorde i kultur, skulle der tilføres kalk. Der blev da fundet kalkholdigt ler lige syd for Møllergård. Her blev der dannet et fællesskab til at grave mergel, der var også deltagere fra hedegårdene ved Horsens. Der var god mergel i stor dybde, men der var ikke langt til vandet. Der kom den praktiske mand, Laurids Pedersen til hjælp, han byggede en elevator, som blev trukket oppe på land af en hestegang, som den hed. Det foregik på den måde, en tandhjulsudveksling blev trukket fra en lang stang forspændt en hest med en dreng som kusk til at køre rundt. Mergelen blev gravet med skovl og kørt op med trillebør, derefter blev det kørt på markerne og blev hakket af i små synger, som blev kaldt Råger.

Laurids Vestergård, som han hed i daglig tale, var jo en praktisk mand, men det hændte ofte, det ikke faldt så heldigt ud. En gang havde fodermesteren mistet et lille barn. Laurids skulle køre til staden, og skulle have en kiste med til dem. Da han kom hjem til gården, var vogn og hesteben blevet pløret, han ville så køre igennem dammen ved gården for at skylle af, han tænkte ikke over, hvor dybt der var, så da han kom godt ud i vandet, røg kisten af og flød derude, han tænkte ikke altid så langt ad gangen. En gang, han var kommet i det pæne tøj og skulle til gilde, kom han lige i tanke om, han havde glemt at smøre vindmøllen, som tænkt så gjort blev møllen smurt, men det var nok ikke en kærlig modtagelse han fik, da han kom ind til Line. Der er i årbogen for 1988 fra Hjemstavnsforeningen for Horsens-Hammer skrevet, om drengen som Laurids Vestergård hentede i Hammer Bakker, som skulle være hjordreng.

Laurids og Oline havde 3 døtre, den ældste Else Kirstine blev gift med Johs. Wyff, de rejste nogle år til Kina som missionærer. Ane Katrine blev gift med Laurids Nielsen, som en del år havde Hjermslevgård. Den yngste datter forblev ugift og overtog gården efter faderens død 1920. Laura Oline Pedersen, som hun hed, havde nok ikke megen forstand på landbrug. Faderen havde haft en dygtig forkarl, som Laura turde betro stillingen med at lede gården. Han var en selvstændig mand, der efterhånden bestemte det meste. Gårdens drift blev ved at være fornuftig, fuldt besat med husdyr. Der var fra gammel tid sortbrogede kreaturer, de blev efterhånden krydset over til rød dansk malkerace. Magnus Beck interesserede sig meget for heste, der blev med tiden en flok gode hopper, han handlede også med hestene. Han var meget stolt af sit arbejde og elskede at vise frem. Når høsten var tærsket og lagt på loftet skulle vi se, hvor store dyngerne var. Magnus var i Vestergård i mange år som ungarl, og slængede sig i sofaen inde hos Laura, men så blev han da enig med Marie, som havde været kokkepige ved Laura i masser af år, at gifte sig. Laura byggede så et stykke til stuehuset, hvor de fik lejlighed, Maries ende, som vi kaldte det. Samværet har holdt op gennem årene, med en fri tone og tolerance. Laura Pedersen var ved at komme op i årene, og ville sælge, og Marie og Magnus var også op i årene. Hun ville sælge gården. Byggede villa i Uggerhalne til dem alle tre. Gården blev solgt til Isak Bastholm, Fauersholt. Han havde den i få år, hvorefter den blev solgt til Finn Jørgensen, der drev den fra sin anden gård i Himmerland. Den var nu klædt af, og var ved at blive en ødegård, beboet af unge i kollektiv. Han solgte så til maskinhandler Ib Stevnhoved i Odense. Så begyndte der at ske noget. Finn Jørgensen havde antaget en ung kvik mand til at styre bedriften. Det var lige til høst, den blev solgt, Poul Sonne Jensen, som den unge mand hed, fulgte med gården. Der kom straks store maskiner herop, der kom gang i høsten. Efterhånden blev der ryddet op overalt, de gamle bliktage blev malet ved hjælp af Stevnhoved, som var ved at blive så rød som en socialist. Der kom nyt tag på stuehuset og med takkede gavle, det skulle ligne en rigtig Herregård. Det var ellers skik, der var 4 skorstene på en stor gård, men her blev der kun til 2. Poul Sonne havde en pige i Sønderjylland, som havde lovet at dele livet med ham. De giftede sig og flyttede ind i lejligheden, efter nogen renoivering. Helene, som pigen hedder, fik arbejde i sit fag som børnehavepædagog.

Stevnhoved havde set sig gal på de gamle huse. Begge de gamle stalde blev jævnet med jorden og en ny stor hal blev bygget op i østsiden af gården, indrettet i 2 afdelinger. Det har været dejligt at have så unge flinke naboer, det har vi megen glæde af. Poul har store vider, han kan overkomme meget. Foruden Vestergård kunne han en overgang lave markarbejde på Møllergård. Knud Badsberg døjede med helbredet, ville godt have Poul til at forpagte Østergård. Poul overtog besætningen. Knud udvidede fodermesterhuset. De unge flyttede i Østergård indtil de købte Vestergård og flyttede ind i en nymoderniseret bolig derovre. Nu de også har købt Østergård, må vi ønske god vind.

Peder M. Melgaard

Fauerholt

Den dygtige landmand Aksel Juul til Villestrup havde før 1550 købt stedet og Raunstrup Mølle. 1581 ønskede Peder Munk, som et par år i forvejen havde tilegnet sig området omkring Horsens og Lyngdrup, også at købe det nordlige område af kongen, men handlen kom ikke i orden. Peder Munks enke blev gift med Malte Sehested, da fik de området i bytte for nogle ejendomme i Ø.Hassing. Området forblev under godset med efterkommere af Peder Munk til Moris Trap Friis købte Fauerholt fri i 1851. Han havde den kun kort tid, den blev så solgt til Carl August Rather Bie. Han og hustruen Clara Granjean førte sig noget hovne, de var ikke sådan hvem som helst, det var nok fru, der var højest på strå, hun mødte med hvide handsker på, når de var til selskab. Hun omtalte naboerne som bønderne der øster ude, selv om de ikke selv var mere. Gården blev handlet flere gange fra 1884, men i 1917 kom Thomas Torp fra Engholm til gården. Han havde nogle år været værtshusholder i Vesterås Kælder i Aalborg. Torps søn Peter, der havde hjulpet til derhjemme, havde også kørt mælk til Kinnerup Mejeri. Mejeribestyrer H.P.Bagger havde et par kønne døtre, Katrine som hjalp til i mejeriet, kunne sætte julelys i øjnene på Peter. Det lykkedes den lille ihærdige mand, at få et ja af Katrine, til at blive hans kone. Katrine lever forøvrigt endnu, og er på vej til 95 år. De købte en ejendom på Kogholm, hvor de foruden deres eget, kunne hjælpe andre. Da Baggers gik af på mejeriet, havde Katrine og Peter dem boende på ejendommen. Fauerholt blev solgt 1917 til Niels Chr. Thuen, der var bror til den kendte købmand H. Christensen Thuen i Aalborg. Niels Thuen havde også handelstalent, måske

mere end landbrug. Det blev stadig almindeligt med et mindre fårehold på gårdene. I den forbindelse kan nævnes. Thuen der allerede på den tid, havde en lille lastbil. Hvert forår tog han sammen med Slagterjens til Ålbæk, for at købe nogle magre vædderlam, dem solgte de til naboerne, når de kom hjem. Lammene blev klemt, som det hed, så kunne de gå sammen med fårene om sommeren. Når der var efterårsmarked i Hjallerup, var det skik, fårene skulle hjem at vaskes om formiddagen, så var de tørre nogle dage senere til klipning. Det var almindeligt, der på de store gårde, med hen ved 20 mennesker på kost, blev slagtet 6-7 gode lam om efteråret på een gang. Kødet blev så saltet ned, eller røget og lavet til spegepølser. Når der blev slagtet får, var det en stor delikatesse, at få fårehoveder til aftensmad, de blev stegt og flækket, og så serveret med gebis og de ting, dog uden øjne, men det var godt med en dram til at skylle med. Slagterjens havde også slagtehus hjemme på ejendommen, han kørte så ud og falbød varerne i omegnen, han havde hest og vogn, den var indrettet, så der var et lad bag kuskesædet, hvor kødet kunne ligge i noget halm med et lagen over. Da toget kørte Vodskov-Østervrå, var der holdeplads ved Fauersholt, den var indrettet med et skur med rampe og vægt. Thuen var ansat til at veje. Der blev leveret svin med toget en gang om ugen, og man fik et lille forskud betalt ved leveringen. Det blev krigstid, den udnyttede Thuen til at sætte en produktion i gang af tørv til brændsel fra det store moseareal ved gården. Han blev meget kendt på dette område, uden at gå tyskernes ærinde. Han hadede dem, og var flere gange ved at komme i klemme ved sin personlige optræden. Han havde selv lastbil til transport. Der var ikke til at få flydende brændstof, så folk måtte ty til kakkelovnen, til at lave gas. Der var naturgas, som strømmede op af jorden ved Frederikshavn, det kunne udnyttes i det små, det kunne pumpes på flasker, og på den måde anvendes, hvis man havde tilladelse, det fik Thuen. Et af de første år på Fauersholt solgte han 14 tdl. til Chr. Rasmussen, der havde lært murerfaget. Han byggede selv husene op ved Sæbyvejen. Der blev senere solgt 75 tdl. til Statshusmandsbrug. Han solgte gården sidst i fyrrene til Isak Bastholm, som før havde en gård ved Fræer i Himmerland. Thuen flyttede til en mindre gård ved Års, som sønnen senere overtog. Bastholm baserede bedriften på moderne kvægbrug. Køerne på stald hele året, fodret væsentlig med græsensilage. Der blev bygget gyllebeholder og lavet rister, så gødningen kunne flyde ud. Det vækkede en del opsigt, der blev afholdt forevisninger, selv husmødre kom for at se. Der var da også folk der

havde ondt af, som de sagde, hovederne ned og halerne bundet op. Da Laura Pedersen ville sælge Vestergård sidst i tresserne, købte Isak også denne gård, fuld besat med besætning og avl, lige ved høst. Han havde den kun et par år, så solgte han den bar lige til høst til Finn Jørgensen. Det gik videre på Fauersholt, til Karen og Knud Kristensen ville fortsætte på gården. De var begyndt på en mindre gård ved Flauenskjold. Bastholms havde en villa i Klarup, hvor de flyttede hen.

Peder M. Melgaard

Nykro

Lidt nordvest for Lyngdruppårdene var der en bro over Herredsgrøften, der dannede skel mellem Jerslev og Kjær Herred. Den blev kaldt Fauersholt Loftbro, det hører med til omtalen af Nykro. Den betød meget for færdslen ad Hærvejen. Egnens folk havde betalt og bygget broen. Det kan lyde mærkeligt med sådan et foretagende over sådan en rende, men når man tænker på, hvor ufremkommeligt der har været over de lave enge, har det været nødvendigt for at komme frem. Det var et knudepunkt for færdslen nord og syd fra, man måtte betale en afgift for at komme over. Der var derfor bygget et hus i nærheden af broen, til den der skulle kontrollere. Huset blev kaldt Vasen, det var kun en lille ejendom med lidt jord til, så der kunne fødes en ko. Manden på Vasen, Morten Poulsen, ernærede sig ved siden af ved at sælge en bid brød til de vejfarende, men det blev opdaget, at de også kunne få en dram til halsen. Han blev meldt for udskænkningen, da han ingen tilladelse havde. Han gjorde vrøvl, han hævdede, han i denne sommer ikke havde drevet nogen kro, og ikke i fremtiden ville gøre det. Der var på den tid bevilget en kro ved Hjallerup i forbindelse med, Kong Frederik den 4. havde overnattet der, den kom også til at hedde Frederikshvile. Vasen blev også i folkemunde kaldt Mågkro. Der blev med tiden nogen jordfordeling, der var da kommet lidt mere jord til Vasen. Man kunne nu føde et par køer, 5 heste og nogle får og høns. 1787 beboedes stedet af Chr. Matisen og Mette Lauridsdatter, hun overlevede manden, giftede sig med en ung mand på 21 år Jens Nielsen. Det var på den tid, da bønderne var ved at købe gårdene fri fra godset. Men det blev først 1830, hvor Peder Pedersen, der var søn fra Mellergård, der købte den. Der blev da noget mere jord til stedet, det svarede nu til en halv td.H.K.. Peder døde samme år, han havde købt den. Enken solgte. De næste, der kom der, havde nogle

børn, der havde stukket ild på ejendommen, som brændte ned til grunden. Den blev bygget op igen et andet sted, lidt nordøst for Sæbyvej. Den kom nu til at hedde Nykro, selv om der ikke var kro. 1915 købte Kresten Andersen Aaen gården, som nu var på omkring 70 tdl.. Kræn Folden, som han blev kaldt efter hjemmet Foldstedgård ved Langholt. Han var gift med Petrea, de havde to sønner. Holger Aaen, som fortsatte på gården, gift med Dusine, som havde udfyldt dusinet i Gården i Horsens. Den anden søn, Thorvald, købte gård ved Hjallerup. Dusine overlevede manden og giftede sig senere med Johannes Nymark. Han overlevede Dusine, solgte nogle år senere gården til Jens Rikard Sørensen i Bækmark. Han flyttede i villa i Uggerhalne. Efter Jens Rikard solgte den, med stuehuset for sig og jorden til en anden, kommer den til at ligne så mange andre nedlagte landbrug.

Peder M. Melgaard

Bækmark

Efter Lyngdrupheden var opdyrket, først i dette århundrede, blev gården bygget på et stykke jord, som hørte til Vestergård. Peder Martinus Pedersen i Møllergård havde købt 70 tdl. på vestsiden af bækken. Den blev færdig til sønnen Peder giftede sig med Anne Bertha Katrine fra Try. Hun var datter af Jens Chr. Pedersen og Hansigne Kristiansen, Hansignesminde. Det var barskt ude på den åbne mark uden læ. De blev gift 17. november 1911 i Dronninglund kirke. De fik 11 gode år på denne gård, hvor vi alle 4 børn er født. De fik gården sat i god drift med besætning af almindelig bestand. De havde et godt naboforhold til Petrea og Kræn Folden, som flyttede til Nykro 1915. Peder var eneste barn fra Møllergård, og skulle overtage denne efter faderen. Da faderen blev skrøbelig, måtte de forlade den dejlige gård og flytte til Møllergård og leve to generationer sammen, som ikke blev uden problemer.

Bækmark blev så drevet af en bestyrer, Alfred Beck, som de havde tillid til, både ham og konen Maren havde været betroede medhjælpere på Møllergård. Gården blev passet godt med god hjælp. Hvis der manglede noget, hentede han det i Møllergård. I 1936 brændte udhusene, ved uforsigtighed med benzin. Den blev genopbygget med et hus mere i sydsiden til heste, svin m.m.. Der havde ikke været installeret elektricitet på egnen. Det var der ved at blive indlagt på dette tidspunkt, så det kom også til Bækmark. Min far havde været ude for en ulykke i 1936, og forvandt det aldrig helt. Der måtte også besty-

rer til på Møllergård. Det gik ikke godt med forholdet mellem bestyrerne. Det blev bestemt, at sælge Bækmark. Alfred Beck var blevet så enerådigt derovre, så han blev meget vred over, de måtte flytte, men der var ikke noget at gøre. Gården blev solgt til Oluf Laugesen. Han havde den i kort tid. Han solgte til Jens Bastholm fra Elsnap i Ulsted. Da blev produktionen udvidet med større kvæg- og svineavl. Han købte Hellested og drev den sammen med Bækmark. Jens Bastholm skulle hjem og overtage Elsnap, og solgte derfor gården til M. Madsen, men han havde den kun nogle få år, inden den blev solgt til Jens Rikard Sørensen, som havde været forpagter af en gård i Gåser. Nu kom der rigtig gang i landbruget, med stor udvidelse af kvægholdet med plads til 80 malkekøer og opdræt. Der blev bygget til kostalden og bygget et ekstra hus ud fra laden. Han købte Nykro og havde der gode marker og staldplads til ungkreaturer, desuden lejede han eng i nabolaget. Det så godt ud. Så begyndte motorvejsbyggeriet. De havde placeret den mellem gårdene, så det blev ikke til at komme over, og vejen til Bækmark blev afbrudt, der måtte en ny adresse til. Vejdirektoratet måtte lave en ny vej fra Gl. Lyngdrupvej. Det blev ikke til at have den store besætning, så den blev solgt. Men samtidig blev Jens Rikard syg og døde. Gården stod tom det meste af et år, inden den blev solgt.

Peder M. Melgaard

(fortsat fra side 1)

lænder om. Det var smeden ovre i Hostrup, "Gelænder-Madsen", der lavede dem. Dengang blev der hugget mange store gravsten. Nu er stene blevet mindre og mindre. Nogle gange er der slet ingen. De døde vil ikke være til besvær. Men kirkegården bliver større og større. Lissom byen blev det. Heldigvis. Hvad skulle de ellers med sådan en stor kirke?

* Mange konfirmander er gået ud her - i gamle dage med deres lillebrors

flip på, som strammede, men alligevel med lettelse i øjnene, for nu var overhøringen ved konfirmationsgudstjenesten overstået.

Der har også gået mange her på gangen med tunge skridt. Til begravelse. Mange af dem har jeg lært at kende bagefter, for de kommer her tit på kirkegården. Og sætter en buket, eller ordner lidt. Og jeg ved, at det gør de af kærlighed. For de døde kan jo ikke give noget igen.

Jeg har hørt, at engang var lærer Ersted bekymret over den lave kir-

kegang. Han havde jo selv været med til at få kirken bygget. Han drømte en nat, at han gik oppe i Hammer bakker, og så mødte han kirken. Den var gået fra sin plads! Den ville ikke blive der, når der næsten ingen kom. Så nu var den gået hjemmefra. Og Ersted prøvede at overtale den til at gå med tilbage til Vodskov. Han stod og rykkede i den: "Ta nu og kom med!" Jeg kan ikke huske, hvad det endte med..

(...det er Erik Boye, der har lyttet til træet)

Indholdsfortegnelse

Horsens-Hammer årbøger 1977-1999

"Aften i Bakkerne"	Thomas Olesen Løkken	1992
Arbejderbevægelsen i H-H-området	Jens A, Jensen	1994
Arm. Fagforenings jubilæum	Henry Christensen	1978
Bajerhuset og andre stednavne	Aage Th. Larsen	1992
Barn under krigen	Agnete Brittasius	1996
Da lyset kom til Vodskov	Johs. Høgsted Jensen	1996
De glemte spor	Hans Jørgen Kristensen	1985
En gevinst og herlighed	Hans-Jørgen Ottosen	1985
Feltflyveplads v/Vodskov	Svend Orla Nielsen	1994
Fiskeri ved Horsens Hammer	Niels Hald	1978
Folkebladet	Egon Christensen	1995
Fru Lang's Stiftelse	Jens A. Jensen	1998
Fæstere og slægter i Lyngdrup	Peder M. Melgaard	1998
Fæstere og slægter i Lyngdrup 2	Peder M. Melgaard	1999
Gadebelysning i Horsens	Anker Engqvist	1987
Gamle huse i Horsens sogn	Marius Jeppesen	1983
Gjølbo-Karens tomt	Lars Henriksen	1977
Gravsholt skole	Aage Th. Larsen	1981
Grindsted 1798	Johs. Høgsted Jensen	1983
Grindsted skole 250 år	Søren Blaxekjær	1984
Grindsted's historie	Kirsten Vesterby	1988
H-H Idratsforenings historie	Jens A. Jensen	1999
Hammer kirke	Johs. Høgsted Jensen	1982
Harald Branth	Erik Lottrup	1987
Henrik Stampe	Johs. Høgsted Jensen	1979
Henrik Stampes begravelse	Erling Fischer	1985
Hjemmet i Hammer Bakker	Lars Henriksen	1982
Horsens Brugsforening	Jens A. Jensen	1998
Horsens kirke	Niels Hald	1991
Horsens Søndre Skoledistrikt	Thomas Hovaldt	1997
Horsens-Hammer Afholdsforening	Anker Engqvist	1997
Horsens-Hammer avis		1990
Horsens-Hammer Fattiggård	Anker Engqvist	1987
Horsens-Hammer Litteratur		1979
Huse og gårde i Horsens	Anker Engqvist	1995
Håndværkere i Horsens (1.del)	Anker Engqvist	1995
Håndværkere i Horsens (2.del)	Anker Engqvist	1996
Illegale Vodskov-tryk	Johs. Høgsted Jensen	1980
Indre Mission i Grindsted	Thomas Hovaldt	1991
Indre Mission i Horsens sogn	Immanuel Petersen	1989
Indre Mission i Vodskov	Thomas Hovaldt	1992

Jens A. Jensen, Langholt	Avisartikel	1992
Jernbaner gennem Vodskov	Johs. Høgsted Jensen	1991
Jul i Vodskov Missionshus	Uffe Nissen	1983
Karl Nielsen (gartner Karl)	Anker Engqvist	1991
Kirkejubilæum, Vodskov 1999	Erik Boye	1999
Kommunesammenlægningen	Jens A. Jensen	1995
Kommunesammenlægningen	Johs. Høgsted Jensen	1991
Kongen af Hammer Bakker	Ole Bergh	1998
Kongevej og Kirkevej	Thomas Olesen Løkken	1983
Kongevejen og Skarvad	Mogens Gregersen	1996
Kunstnere i Hammer Bakker	William Jessen	1977
Kunstnerliv i Bakkerne	Renal Bache	1989
Langholt Afholdshjem	Anker Engqvist	1988
Langholt Hovedgård	Johs. Mortensen	1989
Langholt station og post	Anker Engqvist	1987
Langholt under krigen	Aage Th. Larsen	1980
Lokalhistoriske Kalendere	Poul Andersen	1999
Lægeforstander Bodil Hjorth	Gunnar Wad	1994
Lærere ved Vodskov skole	Marius Jeppesen	1981
Løst og fast	Erling Fischer	1989
Magister Bendt i Hammer	Niels Hald	1979
Malthe Ahlmann, Langholt	Niels Hald	1979
Margrethe Jensen, lærerinde	Marius Jeppesen	1977
Martin Holm	Martin Holm	1986
Mejerierne i Horsens-Hammer	Niels Hald	1990
Mergellejet ved Kinnerup	Johs. Høgsted Jensen	1985
Missionshuset i Vodskov	Uffe Nissen	1982
Modstandsbevægelsen	Johs. Høgsted Jensen	1980
Møllerne i Horsens	Lydia og Jens Jensen	1981
Møllerne i Vodskov	Johs. Høgsted Jensen	1981
Niels Anesen	Niels Anesen	1988
Niels Hald's selvbiografi	Niels Hald	1986
Niels Hald's selvbiografi	Niels Hald	1987
Ryttertræfningen i 1953	Erik Lottrup	1994
Rærup Brugsforening	A. - g	1996
Sagfører A. Olesen's begravelse		1993
Sagfører Anders Olesen	Johs. Høgsted Jensen	1993
Sagførerens gartner	Avisartikel	1988
Silkeskrædderen i Hammer Bakker	Anker Engqvist	1992
Skolebygninger i Vodskov	Marius Jeppesen	1978
Skoleloven 1814	Marius Jeppesen	1979
Skoler i Horsens sogn	Niels Hald	1990
Skomagerens Mine	Aalborg Amtstidende	1987
Skov og bebyggelse	Johs. Høgsted Jensen	1992
Slavekrigen i Langholt	Niels Hald	1977
Sognerådsformand Simon Nielsen	Aalborg Stiftstidende	1978

Sognerådsforstanderskab	Niels Hald	1979
Svend Trine og Svend Wolle	Marius Jeppesen	1984
Svendsgården	Carl Hald	1986
Tingstedet i Hammer Bakker	Johs. Høgsted Jensen	1981
Tove Anderberg	Johs. Høgsted Jensen	1985
Trafik m.m.	Marius Jeppesen	1982
Vejviser Hammer sogn		1984
Vodskov Alderdomshjem 50 år	Avisudklip	1988
Vodskov By	Gottlieb Olesen	1990
Vodskov By's historie	Marius Jeppesen	1977
Vodskov kirke	Arne Svarre	1981
Vodskov kirke 50 år	Diakon Svarre	1989
Vodskov kirke 75 år		1984
Vodskov kirke, apsismaleriet	Johs. Høgsted Jensen	1988
Vodskov Kro gennem 100 år	Johs. Høgsted Jensen	1998
Vodskov Vandværk	Johs. Høgsted Jensen	1985
William Jessen	Bent Kragelund	1978
William Jessen	Erling Fischer	1983
Åndssvageforsorgen	Gunnar Wad	1984
Årene 1939-1945	Marius Jeppesen	1980

Digte og sange

Aften i bakkerne	Thomas Olesen Løkken	1992
Dagens Cata-strofe	Erling Fischer	1982
Dagens Cata-strofe	Erling Fischer	1982
Dejlige klokker	fru Ersted	1977
Den bitte tysker	Sigurd Ersted	1992
Fremling, stands	Sigurd Ersted	1977
Hammer Bakker sang	Per Thomassen	1987
Hammer Bjerges natur	Thomas Olesen Løkken	1983
Horsens -sangen	William Jessen	1978
Horsens-Hammer kommune		1991
Indvielse af alderdomshjemmet	S.E.	1987
Institutionen	Lars Henriksen	1982
Midsommersang	Erling Fischer	1978
Rune til William Jessen	Erling Fischer	1983
Vodskov-vals	Krista Dahl Jensen	1992

Horsens-Hammer Årbog 1999 ISSN 0106-5998. 23. Årgang
Årbogen udgives af Horsens-Hammer Hjemstavnsforening
Formand: Knud Larsen
Renskrivning: Doris Nilsson
Redaktion: Johs. Høgsted Jensen
Tryk: P.B.A-print

Årbogen fås ved henvendelse til:
Johs. Høgsted Jensen, Møgelbjergvej 58, 9310 Vodskov

